

**ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ
„ШАНДОР ПЕТЬОФИ“**

гр. Хасково 6303, ж.к. „Орфей“,
тел.: 038/643100, e-mail: info-2601006@edu.mon.bg

УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА

**ПО ГРАЖДАНСКО И ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ЧАСОВЕТЕ, КОИТО НЕ СЕ ВОДЯТ ОТ
УЧИТЕЛИ СПЕЦИАЛИСТИ ПО ВРЕМЕ НА ЗАМЕСТВАНЕ НА ОТСЪСТВАЩИ УЧИТЕЛИ, ВЪВ
ВРЪЗКА С НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА „БЕЗ СВОБОДЕН ЧАС В УЧИЛИЩЕ“**

УЧЕБНА 2026 - 2027 ГОДИНА

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Учебната програма е създадена в изпълнение изискванията на Националната програма „Без свободен час в училище” за заместване на отсъстващи учители в училищата. Предназначена е за учители-неспесиалисти, които ще водят учебни часове в случай на отсъстващи от учебни занятия учители и неосигурени заместници- специалисти. Съобразена е както с основните потребности и интереси на учениците от I до VII клас, така и с приоритетите и пакетът от ресурси на училището – човешки, материални, финансови и др.

II. ОСНОВНА ЦЕЛ:

Използване на свободните часове за издигане ролята на училището за изграждане на нравствените ценности на учениците и подготвянето им за активно гражданско участие в социалните процеси на демократичното общество. Разширяване на здравната им култура.

III. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ:

Програмата има амбицията:

1. Да ангажира „свободното” време на учениците по време на училищната им заетост по жизненоважни за тях въпроси, които в една или друга степен не се разглеждат по същество от учебните програми по учебните предмети от учебния план.
2. Да предизвика интереса на обучаваните и да спомогне за тяхната социална ангажираност към проблемите на обществото като цяло и в личен план.
3. Разглежданата в нея проблематика да „прибере” учениците в училище и в този смисъл да гарантира както живота и здравето им, така и да повиши авторитета и отговорността на училището като обществено значима институция.
4. Въпросите, които разглежда, да намерят израз в по-значими форуми на училищно, общинско, областно и национално ниво (клубове по интереси, извънкласни дейности, училищно самоуправление, участие в младежкия общински съвет и др.).

IV. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ:

1. Учениците да участват пряко в дискусии, форуми и дебати по обществено значими и социални въпроси.
2. Да се изградят у тях нагласи за грижливо отношение към продуктите на човешкия труд.
3. Да се доразвият поредицата от личностни качества като:
 - основни житейски умения;

- умения за общуване при решаване на социални проблеми в бита; ○ умения, осигуряващи предприемчивост, прецизност и дисциплинираност; ○ умения за вземане на решения; ○ умения за отстояване на безопасно поведение и поемане на отговорност.

4. Поетапно и в зависимост от възрастта да се изградят представите на младите хора за начина на живот и проблемите в съвременните условия в страната и в ЕС.

5. Да се формира достатъчна за етапа на образование организационна, икономическа, здравна, естетическа и екологична култура.

V. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Програма

по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование в начален етап за часовете, които не се водят от учители-специалисти, по време на отсъстващ учител

НАЧАЛЕН ЕТАП – I–IV КЛАС					
Ядро	Очаквани резултати	Резултати по теми	Основни понятия	Дейности	Забележка
„Аз, малкият човек“	Стандарт: Придобиване на знания за собствената личност: начини на общуване, добродетели, ценности, потребности, интереси.	Тема1: “Кой съм аз ?“ Очаквани резултати: 1.Постигане на повисока степен на себепознание, себепознание, себепознание, себепознание. 2.Разширяване представата за себе си и другите. 3.Осъзнаване и описване на промените в собствената личност, свързани с физическото развитие и личните интереси.	самостоятелност отговорност	• Рисува името си според това как го усеща и каква си представя и след това го представя на класа с неговата история; • Попълва визитна картичка и разменя информация с останалите; • „Какъв съм бил?“-всяко дете разказва интересни моменти от детството си; • „Какъв съм сега?“-ставам голям; • „Какъв ще стана?“-рисуват себе си като големи, коментират се	

				професионалните им желания и обосновки; • Среща с хора от различни професии или места;	
	Стандарт: Осмисляне ценността на различията, формиране на толерантност към различното, формиране нагласа, че приемането на различията води до включване в средата; стойността на приликите за създаване на чувство за общност; опасността от еднообразието в света.	Тема 2: „Ние си приличаме, ние сме различни“ Очаквани резултати: 1.Разбиране и посочване на общото и различното между връстниците. 2.Откриване на неповторимото в различието и приемането му. 3.Осмисляне на различието като богатство, като част от многообразието на света.	индивидуалност група общност	• „По какво се различаваме?“ • „По какво си приличаме?“- между деца от различни раси и етноси	
	Стандарт: Придобиване знания за отношенията с другите: за приятелството и партньорството; за асертивното поведение; начини за решаване на проблемни и конфликтни ситуации Формиране на нагласи за чувствителността към потребностите на другите в групата.	Тема 3: „Заедно“ Очаквани резултати: 1.Разбиране на значението на отношенията с връстниците 2.Развиване чувство за принадлежност към общността на връстниците 3.Разбиране нуждата от правила и ограничения в съвместната дейност.	взаимоотношения в група принадлежност правила в групата	• Ролеви игри, представящи резултат от индивидуална работа и съвместна дейност • Беседа относно резултатите и чувствата от различните дейности	
Семейство	Стандарт: Обогаляване на знанията за семейството: разпределение на ролите и	Тема 1:“Защо хората живеят в семейства“ Очаквани резултати: 1.Осъзнаване и разбиране за семейството като място за подкрепа, споделяне и защита.	семейство брак роля в семейството зрялост	• Визуализиране и откриване на важни характеристики на семейството от различни картини -Попълване на схема, открояваща причините за създаване на семейство	

	отговорностите, социалната роля на родителите, семейния бюджет, основни норми, регулиращи отношенията в семейството; придобиване на умения за описване и обясняване на уникални черти на своето семейство, посочват разликата между жилище и дом. Характеризират семейните взаимоотношения и ценности.	2.Обясняване на основните причини за възникване на семейство, функции. 3.Възприемане многообразието на видовете семейства.		Беседа върху видовете семейства и общото между тях въпреки различното
		Тема 2: „Дом, уют, сигурност“ Очаквани резултати: 1.Осъзнаване на дома като място, в което се чувстват сигурни и защитени. 2.Разбиране на основните дейности в дома и неговите функции. 3.Изброяване на прости правила на поведение у дома. 4.Осъзнаване на разликата между жилище и дом. 5.Изброяване на своите отговорности и задължения въкъщи.	дом жилище уют хармония компромис отговорност задължения	Обсъждане на картини, представящи външната или вътрешната част на жилища от различни култури и епохи, като акцентира върху общото, върху понятието дом.
		Тема 3: „Отношения в семейството“ Очаквани резултати: 1.Разграничаване на различните видове отношения в семейството. 2.Разбиране на значението на отношенията в семейството за развитието на всеки човек. 3.Представяне и обсъждане модел на добри взаимоотношения.	добри и нарушени семейни взаимоотношения как се формират добрите взаимоотношения	- Работа в малки групи - Изследване на случай и обсъждане - Ролева игра „Търг на добрите семейни взаимоотношения“ - Обсъждане на резултата и достигане до изводи
Моят род	Стандарт: Разширяване на знанията за рода, проучване на родовата памет, родът- пазител на обичаите и традициите;Осъзнаване на ролята на рода за	Тема 1: „Що е род?“ Очаквани резултати: 1.Разбиране същността на понятието „род“. 2.Разбиране ролята на рода за развитието на местната общност и на българската държава.	Род родово начало родословно дърво	- Беседа върху приказката „Житената питка“ „Разходка в историята“ „Ние правим родословно дърво“ демонстрация на схема и насоки за самостоятелна работа

	изграждане на идентичност, развиване на чувство за принадлежност; Придобиване на социални знания за разпределението на труда, за отношенията между хората и поколенията, родовата символика, за обичаи и традиции, които изграждат идентичността като българи	3.Наличие на познания за собствения род и чувство за принадлежност към него.			
		Тема 2 : „Моите чувства – как да ги разпознавам и изразявам“ Очаквани резултати: 1.Разпознаване на базови емоции. 2.Развиване на емоционална интелигентност. 3.Формиране на уважително поведение при изразяване на чувства.	Емоции настроение уважение контрол		
		Тема 3: „Игри с правила“ Очаквани резултати: 1.Осъзнаване на необходимостта от правила за справедлива игра. 2.Изграждане на навици за спазване на ред и търпение. 3.Насърчаване на отборна работа и честна игра.	правила ред игра търпение		
		Тема 4 : „Моята роля в обществото“ Очаквани резултати: 1.Идентифициране на собствената роля като ученик и гражданин. 2.Осъзнаване на значението на личния принос в обществото. 3.Насърчаване на социална ангажираност и доброволчество.	гражданин участие, отговорност принос		
		Тема 5: „Родови характеристики“	символ традиции	• Родово интервю, представяне на резултатите	

		Очаквани резултати: 1.Обогатяване на представата за обществото, запознайки се с родовите характеристики. 2.Възприемане на рода като среда за усвояване на граждански ценности.		• „Фамилни имена“ – ролева игра	
		Тема 6: „Родови характеристики“ Очаквани резултати: 1.Познаване символите на рода като носители на родовия дух и памет. 2.Обогатяване на представите за традиции в населеното място.		• Визуализиране на родови символи в миналото и съвремието • Изложба „Герб на моя род“ • Работа в малки групи – „Традициите и младият човек“ /представяне на събраната информация/	
Нашето училище	Стандарт: Разширяване на знанията за училището: Запознаването училището като институция, основните роли и правила, знание за собственото поведение в него, стратегии за справяне с проблемни ситуации; Формиране на нагласа за нетърпимост към несправедливост и агресивно поведение: Нагласи, свързани с отговорно поведение, изразяване на собствено мнение, изслушване на другия, за съвместно решаване на проблеми,	Тема 1: „Аз ходя на училище“ Очаквани резултати: 1. Осъзнаване на ценността на училището като институция 2.Проявяване на положително отношение и уважение към образованието.	училище ученик права задължения отговорности	• Беседа върху обучение вкъщи или в училище • Групова работа: „Харесва ми.....“, „Не ми харесва, защото...“	
		Тема 2: „Училищна собственост“ Очаквани резултати: 1.Осъзнаване на разликата между видовете собственостлична, на класа, училищна. 2.Опазване и грижа на училищната собственост.	собственост отговорности	• Решаване на казуси за изясняване на видовете собственост– работа в групи; • Игра, попълване на табло Изработване на правила за опазване на собствеността.	
		Тема 3: „Училищен правилник“ Очаквани резултати: 1.Знания за нормите и правилата в	права задължения правилник	• Дискусия върху конкретни примери за нарушаване на правилата в училище;	

	за партньорство и взаимна отговорност; Изграждане на умения за ориентиране в училищна и социална среда, умения за активност и инициативност с	училище 2.Спазване на училищния правилник		- Групова работа – „Какво е разрешено да правя в училище“, „Какво не е разрешено“; - Изготвяне на детски правилник за класа.....“.	
		Тема 4: „Проблемни училищни ситуации“ Очаквани резултати: 1.Изследване на това какво е справедливост 2.Придобиване на умения за справяне в проблемни ситуации 2.Развиване на нагласи за взаимопомощ, толерантност и сътрудничество	проблемна ситуация	- Решаване на казуси- групова работа, общо обсъждане ; - Споделяне на личен опит.	
		Тема 5: „Нашият клас“ Очаквани резултати: 1.Придобиване на начални знания за формалната и неформална структура на класа	справедливост взаимна помощ толерантност сътрудничество	„Мрежа на взаимоотношенията“ – изясняване на неформалната структура - Игра за групова сплотеност	
		Тема 6: „Момичета и момчета“ Очаквани резултати: 1.Изграждане на нагласа за уважение към другия пол 2.Формиране на умения за приемане на различията		„Рожден ден на близнаци“ – решаване на казус - Поздравителна картичка – насоки за самостоятелна работа	
Хранене и здраве	Стандарт: Разширяване на знания за здравословно хранене;отражението на неправилния начин на хранене върху здравето	Тема 1: „Разумно хранене“ Очаквани резултати: 1.Придобиване на знания за правилно хранене и отражението му върху здравето 2.Знания за това що е наднормено	правилно хранене рискове при неправилно хранене- наднормено тегло	- Разглеждат нагледни материали – хранителна пирамида - Разказват за своя режим на хранене и предпочитани храни	

Лична хигиена и здраве	на децата Формиране на нагласа за изграждане на навици за здравословно хранене Придобиване на знания за болести, предавани по въздушно-капков път и начините за предпазване Разширяване на знания за ролята на личната хигиена и придобиване на навик за поддържане.	тегло 3.Затвърждаване и разширяване на знанията за витамините в детската възраст		• Дискусия върху употребата на здравословни и нездравословни храни и напитки • Изготвят индивидуален хранителен режим
		Тема 2: „Болести и как да се предпазим“ Очаквани резултати: 1.Придобиване знания за болести, предавани по въздушно-капков път и чрез физически допир и начини за предпазване 2.Осъзнаване на ролята на добрата лична хигиена	въздушно-капков път хигиена	• Мултимедийна презентация на приказка – „Кралица Чистота и Крал Боклук“ • Беседа върху причините за събитията в приказката • Предлагат начини за предпазване от заболявания
Биологично разнообразие	Стандарт: Коментиране на някой от основните начини на опазване на околната среда	Тема 1: „Нашето всекидневие – източник на замърсяване“ Очаквани резултати 1.Придобиване на знания за опазване на околната среда	Замърсяване Източници на замърсяване	
Големият свят	Стандарт: Знания за глобалното общество, за света и неговите ресурси, за културното и етническо многообразие, за правата на детето, за войната и мира; За глобални проблеми, които засягат децата – глад, бедност, насилие, експлоатация	Тема 1: „България в света“ Очаквани резултати 1.Придобиване на представа за мястото на България в съвременния свят 2.Разбиране на добросъседството като модел на отношения между държавите	Европейски съюз Балкански държави доверие, отговорност	• Визуализация на информация за Европейския съюз • „Нашата Европа“- игра в рисунки
		Тема 2: „Различията“ Очаквани резултати 1.Придобиване на представа за културно и етническо многообразие в света	общо – различно толерантност	• „Аз съм“ –ролева игра • „Красотата, това са различията- работа в малки групи

		2.Развиване на нагласи за толерантно отношение и поведение и приемане на различието			
		Тема 3: „Войната и мирът“ Очаквани резултати 1.Изграждане на разбиране за мира като нормално състояние на междудържавните отношения в съвременния свят 2.Развиване на хуманно отношение и съпричастност към жертвите на войната	война мир военни конфликти	• Ролева игра „Пленници“ • Работа в малки групи	
		Тема 4 : „Какво означава да бъдеш честен?“ Очаквани резултати: 1.Осъзнаване на стойността на честността в отношенията с другите. 2.Разпознаване на примери за честно и нечестно поведение. 3.Формиране на нагласа за поемане на отговорност за собствените действия.	честност истина, доверие, отговорност		

Програма
по гражданско, дравно, екологично и интеркултулно образование в V – VII клас за
часовете, които не се водят от учители- специалисти, по време на отсъстващ учител

V–VII КЛАС					
Ядро	Очаквани резултати	Резултати по теми	Основни понятия	Дейности	Забележка
Опознаване	Стандарт: Придобиване на знания за собствената личност: начини на общуване, установяване на контакти, силните страни; знания за отношенията с другите хора, за характера на приятелството и партньорството, за деловите отношение, за груповото развитие.	Тема 1: „Напред – разбирайки се, уважавайки се, доверявайки се“ Очаквани резултати: 1. Съдействие за подобряване на взаимоотношенията между учениците. 2.Споделяне на представите им за учажението и доверието. 3. Изграждане на емпатийност.	доверие, емпатия	• Раздвижващи игри; • Драматизация на поведението на отрицателен герой.	
		Тема 2: „Приятелството – що е то и има ли бъдеще?“ Очаквани резултати: 1. Умения за влизане и поддържане на приятелски взаимоотношения и сътрудничество. 2. Разбиране на чувствата и преживяванията на другите.	приятелски взаимоотношения, съпричастност	• Беседа; • Рисунка – „Моят най – добър приятел“.	
Гражданско поведение		Тема 1: „Лични и граждански ценности и потребности“ Очаквани резултати: 1.Изследване на гражданските измерения на личните добродетели 2.Извеждане на значението на	граждански ценности лични ценности потребност правила	• Споделяне в малки груписамооценка; • Творческа игра.	

		правилата и законите на ефективното взаимодействие			
		Тема 2: “Добрият гражданин “ Очаквани резултати: 1. Изследване на представите им за съществени характеристики на ефективното гражданско поведение	гражданин	• Мозъчна атака-„Гражданин на годината“	
		Тема 3 : „Социална среда“ Очаквани резултати: Познава различни форми на ученическо самоуправление.	лични и професионални качества	• Беседа.	
Демокрация и закони	Стандарт: Придобиване на знания за държавата и законите, както и за характера на демокрацията в България	Тема1: “Демокрация“ Очаквани резултати: 1. Умения за формулиране и обясняване основните принципи на демократичното управление. 2. Изследване на характеристиките на съвременната българска демокрация.	демокрация демократични принципи	• Групова работа; • Устройството на моята държава; Ситуативна дейност – „Кое е демократично и кое – не ?“	
		Тема 2: “Защо са необходими закони“ Очаквани резултати: 1. Разбиране същността на законите като правила за устройството на нашето общество. 2. Осъзнаване на разбирането, че законите трябва да бъдат изпълнявани от всички.	закон ред справедливост	• Учениците имат възможност чрез ролева игра да установят необходимостта от правила • Разработване на закон	

		3.Осъзнаване на връзката между права и отговорности.			
		Тема 3:“Конституцията на България“ <i>Очаквани резултати:</i> 1.Разбиране същността на Конституцията като основен закон на страната. 2.Усвояване и разграничаване на основните елементи на Конституцията.	конституция	• Лекционно представяне на основните понятия и принципи • Създаване на Конституция на остров • Демокрация- игра • Беседа • Политическа игра	
		Тема 4:„ Демократично гражданство“ <i>Очаквани резултати:</i> 1.Разбира съдържанието на понятието „държава“. 2.Осъзнава ролята на медиите и глобалната мрежа в обществения живот.			
		Тема 5: „Власт, политика и демократични ценности“ <i>Очаквани резултати:</i> 1.Познава принципите на разделянето на властите и за върховенството на закона. 2.Дава примери за нарушаването и следването на закона.			
Права и отговорност	Стандарт: Осъзнаване на понятията право и отговорност;Познава	Тема 1: “Какво означава да имаш Право “ <i>Очаквани резултати:</i>	право отговорност забрана	• Групова дейност; • Разиграване на казус.	

	не на основните нормативни документи.	1. Осъзнаване на необходимостта от регламентиране на човешките права. 2. Запознаване с нормативни документи.			
		Тема 2: “Всеко дете има право на закрила” Очаквани резултати: 1. Запознаване със ЗЗД 2. Изграждане на активна гражданска позиция	дисциплина съпричастност хуманност	• Ролева игра • „Съдебен процес “- обсъждане	
		Тема 3: “Моите права и правата на другите “ Очаквани резултати: 1. Запознаване с основните документи, касаещи правата на човека. 2. Утвърждаване на разбирането, че всяко право поражда отговорност.	ЗЗД Правилник за дейността на училището	• Казус „Счупеният прозорец “ • „Нарушаване на права“- игра	
Права и отговорности / Здравно образование / Опознаване	Стандарт: Формиране на знания и умения за защита на личното пространство и достойнство. Развиване на уважение към личните граници на другите и умения за уверено отказване при натиск.	Тема 1: „Лични граници, уважение и право да кажа НЕ“ Очаквани резултати: 1. Разбира понятието „лични граници“. 2. Разпознава ситуации, в които личните му граници или тези на друг човек не се зачитат. 3. Осъзнава правото си да отказва действия, които го карат да се чувства неудобно или застрашено. 3. Развива умения за ясно и спокойно изразяване на отказ. 4. Разбира необходимостта да уважава отказа и личното пространство на другите.	лични граници, лично пространство, уважение, съгласие, отказ, натиск, доверие, безопасност, отговорност	• Беседа „Какво представляват личните граници?“. • Ролева игра „Как да кажа НЕ уверено и спокойно?“. • Решаване на казуси: натиск от приятели, споделяне на лична информация, нежелана снимка, подигравка, принуда за участие в действие. • Упражнение „Моите граници – границите на другия“. • Работа по групи „Уважавам другия, когато...“.	

		5.Знае към кого да се обърне за помощ при натиск, заплаха или нарушаване на личните граници		Създаване на правила за уважително поведение в класа.	
Семейство	Стандарт: Обогаляване на знанията за семейството, разпределение на ролите и отговорностите, социалната роля на родителите, основни норми, регулиращи отношенията в семейството; Знания за видовете съжителство и основните правни норми в тази област; Характеризиране на семейните взаимоотношения и ценности.	Тема 1: “Защо хората живеят в семейства “ <i>Очаквани резултати:</i> 1. Осъзнаване и разбиране за семейството като място за подкрепа, споделяне и защита. 2. Обясняване на основните причини за възникване на семейство, функции. 3. Възприемане на многообразието на видовете семейства.	семейство брак роля в семейството зрялост	- Работа с въпросник „Що е семейство ?“ - дебат по темата - Беседа върху видовете семейства и общото между тях въпреки различното	
		Тема 2: “Ролята на семейството за формирането на младия гражданин“ <i>Очаквани резултати:</i> 1.Получаване на представа за характера и ролята на семейното влияние върху възпитанието на младия човек. 2.Осъзнаване на добрите отношения в семейството като негов социален капитал.	хармония компромис отговорност задължения	Присъствие на възрастен, интервюиран от ученик, по време на занятието	
		Тема 3: “Семейството, другите общности и институции“ <i>Очаквани резултати:</i> 1.Възприемане на семейството в по-широк обществен контекст. 2.Запознаване с основните институции и нормативната база, регулиращи семейните отношения.	община данъчна служба нотариус съд училище	- Работа в малки групи - Изследване на случай и обсъждане	

Екологично образование	Стандарт: Придобиване на знания за отношенията на човека към околната среда, мерки срещу замърсяването на природата и екологично равновесие.	Тема: „ Вода, почва и въздух“ Очаквани резултати: 1.Изброява основните източници на замърсяване на водата, почвата и въздуха. 2.Описва основни заплахи за компонентите на околната среда – например: ерозия, промишлено и битово замърсяване на речните и морските води и на въздуха. 3.Формулира мерки за подобряването на качеството на водата, почвата и въздуха.		• Беседа • Работа по групи	
		Тема 2 : „Енергия и климат“ Очаквани резултати: 1.Класифицира енергийните източници и производства (въглища, нефт и природен газ). 2.Проверява хипотези какво правят или могат да направят институциите, общностите и производителите замърсители за промяна в начина на производство и коментира стратегии за справяне с проблема.		• Беседа • Информационна бележка • Работа по групи	
		Тема 3: „Биологично разнообразие“ Очаквани резултати: 1.Изброява популярни видове, застрашени и изчезнали растения, гъби и животни. 2.Участва в дискусии върху различни заплахи – браконьерство, незаконна търговия със защитени видове. 2.Разработва идеи и проекти за		• Работа по групи • Мултимедийна презентация	

		опазване, възстановяване и устойчиво използване на биологичните ресурси.			
		Теми 4: „Потребление и отпадъци“ Очаквани резултати: 1.Изброява и групира основните видове замърсявания на различните компоненти на околната среда. 2.Описва определени последици за природата и за човека. 3.Коментира дейностите от човешкото всекидневие като източници на замърсяване.		• Работа по групи	
Здравни познания и хигиена	Стандарт: Придобиване на знания за болести, предавани по ВКП; изграждане на нагласи за поддържане на хигиена- гаранция за здраве.	Тема 1:“Болести на мръсните ръце “ Очаквани резултати: 1.Придобиване знания за болести, предавани по въздушно-капков път и чрез физически допир и начини за предпазване 2.Осъзнаване ролята на добрата лична хигиена	ВКП имунна защита хигиена	• Работа в групи • Мултимедийна презентация	
		Тема 2: “Каква лична хигиена трябва да спазвам“ Очаквани резултати 1.Умения за оптимално съчетаване на умствено, физическо натоварване, почивка и сън.	дневен режим	• Работа по групи; • Беседа.	
Здравни познания / Психично здраве и личностно развитие	Стандарт: Разширяване на знанията за психичното и емоционалното здраве. Формиране на умения за	Тема 1: „Психично здраве и личностно развитие“ Очаквани резултати: 1.Описва физическите и личностните промени, които настъпват в процеса на порастването.		• Беседа.	

	разпознаване на собствените емоции, причините за напрежение и подходящи начини за справяне със стресови ситуации.	2.Описва особеностите на психическото развитие и емоционалните промени в пубертета. 3.Описва и анализира връзката между чувствата и поведението. Тема 2: „Емоции, стрес и справяне с напрежението“ <i>Очаквани резултати:</i> Разпознава и назовава различни емоционални състояния. Разбира връзката между мисли, чувства и поведение. Разпознава ситуации, които могат да предизвикат напрежение и стрес. Познава здравословни начини за справяне с напрежението. Осъзнава значението на съня, движението, почивката и общуването за психичното здраве. Разбира, че търсенето на подкрепа от родител, учител, училищен психолог или друг доверен възрастен е подходящо поведение при трудна ситуация.	емоция, настроение, стрес, напрежение, самоконтрол, подкрепа, почивка, психично здраве, доверие	• „Термометър на емоциите“ – разпознаване и назоваване на чувства; • Беседа „Как тялото ми показва, че съм под напрежение?“; • Работа по групи – ситуации, които могат да предизвикат стрес в училище; • Упражнение „Какво мога да направя, когато съм ядосан/притеснен?“; • Създаване на индивидуална „Кутия с идеи за спокойствие“; • Дискусия „Към кого мога да се обърна за помощ?“.	
Тютюно-пушене, наркотици, алкохол	Стандарт: Вредата от употребата на вредни вещества; що е зависимост; бягство от проблемите или проблем ли са	Тема 1: “Пушенето кой се нуждае от това ?“ <i>Очаквани резултати:</i> 1.Получаване на знания за влиянието на веществата в цигарата върху организма	никотин катранени вещества канцерогенни вещества	• Беседа; • Мултимедийна презентация	
		Тема 2: “Дрогата - изкушението, което не си струва да опитваш “	наркотик зависимост	• Визуализация на видовете наркотични вещества • Ситуативни игри	

	упойващите вещества	Очаквани резултати: 1.Разбиране на понятието зависимост наркомания 2. Запознаване с основните видове наркотични вещества и въздействието им върху организма 3. Изграждане на представа за позволено и забранено			
		Тема 3: “Алкохолът- опасност за човешкото здраве и човешкия живот“ Очаквани резултати: 1.Придобиване на представа за влиянието на алкохола върху организма в ситуация и забавена ответна реакция	алкохол алкохолизъм	• Дискусия по темата • Колаж – работа по групи	
Здравно образование/ Гражданско поведение/ Дигитална грамотност	Стандарт: Формиране на умения за разпознаване на кибертормоз и рисков онлайн поведение. Изграждане на нагласи за уважително общуване, защита на личното достойнство и търсене на помощ при проблемна ситуация.	Тема 1 : „Дигитална грамотност и безопасност в интернет“ Очаквани резултати: 1.Разпознаване на рисковете в интернет. 2.Формиране на безопасно и етично онлайн поведение. 3.Осъзнаване на ролята на дигиталната идентичност.	интернет, сигурност, лични данни, киберсигурност		
		Тема 2: „Кибертормоз – как да го разпознаем и как да реагирам“ Очаквани резултати: 1.Разпознава различни прояви на кибертормоз. 2.Разграничава шега, конфликт и системно онлайн насилие. 3.Осъзнава последствията от обидни	кибертормоз, онлайн общуване, жертва, свидетел, агресия, лични граници, блокиране,	• Беседа „Шега или тормоз?“. • Решаване на казуси от ежедневието на учениците. • Ролева игра – „Аз съм свидетел на кибертормоз – какво мога да направя?“. • Работа в групи върху различни ситуации: обиден	

		коментари, унизителни снимки, слухове и изключване от онлайн групи. 4.Знае как да реагира, когато е жертва или свидетел на кибертормоз. 5.Разбира значението на запазването на доказателства и споделянето с доверен възрастен. 6.Формира отговорно отношение към собственото си поведение в интернет.	докладване, доказателство, доверен възрастен	коментар, разпространена снимка, фалшив профил, изключване от чат група. • Създаване на правила „Нашият клас общува безопасно онлайн“. • Изработване на схема „Спри – запази – блокирай – докладвай – сподели“	
	Стандарт: Формиране на начална грамотност за използването на изкуствен интелект в ежедневието и образованието. Развиване на критично отношение към генерираното съдържание и отговорно използване на дигитални инструменти.	Тема 3: „Изкуствен интелект – възможности, рискове и отговорна употреба“ <i>Очаквани резултати:</i> 1.Разбира на достъпно за възрастта ниво какво означава „изкуствен интелект“. 2.Посочва примери за използване на изкуствен интелект в ежедневието. 3.Разбира, че генерираната от изкуствен интелект информация може да съдържа грешки. 4.Осъзнава необходимостта от проверка на получената информация. 5.Разбира рисковете от предоставяне на лични данни на онлайн услуги. 6.Разграничава използването на изкуствен интелект като помощно средство от представянето на чуждо или генерирано съдържание като собствена работа. 7.Формира нагласа за етично, безопасно и отговорно използване на новите технологии.	изкуствен интелект, алгоритъм, генерирано съдържание, информация, проверка, лични данни, авторство, дигитална етика, отговорност	• Беседа „Къде срещаме изкуствен интелект?“. • Игра „Човек или машина?“ – обсъждане на различни ежедневни дейности. • Проверяване на примерен отговор, генериран от изкуствен интелект – „Всичко вярно ли е?“. • Дискусия „Мога ли да предам работа, направена изцяло от изкуствен интелект, като моя?“. • Работа по групи „Ползи и рискове от изкуствения интелект“. • Изработване на правила „5 правила за отговорно използване на изкуствен интелект от ученици“.	

Хранене и здраве	Стандарт: Разширяване на знанията за: рационалното хранене, здравословно тегло, витамините, растителната храна, хранителните добавки, „за“ и „против“ диетите, стероидите.	Тема 1: “Рационално хранене. Диетите – за и против“ Очаквани резултати: 1. Придобиване на представа за значението на режима на хранене и здравословните храни за здравето на човека 2 .Изграждане на умения за балансирано хранене 3.Осъзнаване вредата от употребата на изкуствени стимуланти и ограничения в приемана храна 4.Познаване на същността на болестите анорексия и булимия	хранителна пирамида диета-здраве анорексия булимия	• Беседа	
		Тема: 2 „Хранене“ Очаквани резултати 1.Описва функционирането на храносмилателната система. 2.Описва, причините, поради които храната се разваля и правила за съхранение на различни храни. 3.Влияние на начина на подготовка на храната върху нейните качества. 4.Значение на храната през пубертета.	хранителна пирамида	• Беседа • Изготвяне на меню	
Големият свят	Стандарт: Знания за обществото; за света и неговите ресурси; за международната харта на правата на човека, за войната и	Тема 1: “България в света“ Очаквани резултати: 1.Придобиване на представа за мястото на България в съвременния свят 2.Възприемане на добросъседството като модел на отношение между държавите	Европейски съюз Балкански държави общо и различно	• Визуализация на информация за Балканските-„Нашата Европа“- игра в рисунки	

	мира; за глобалните проблеми, които засягат децата – глад, бедност, насилие, експлоатация.	3.Развиване на нагласи за толерантно поведение и приемане на различията			
		Тема 2: “Различията“ <i>Очаквани резултати:</i> 1.Придобиване на представа за културното, етническото и религиозното многообразие на света 2.Развиване на чувствителност към различията		• Ситуация – разиграване на различни раси • „Красотата – това са различията“работа в малки групи -държави	
		Тема 3:“Глобалните проблеми“ <i>Очаквани резултати</i> 1.Получаване на представа за някои от глобалните световни проблеми 2.Изграждане на чувствителност и разбиране към тези проблеми	глобалност насилие над деца бедност експлоатация на детски труд	• Ситуативна дейност • Ролеви игри	
Първа помощ	Стандарт: Умения за оказване на първа помощ при шок, силно кръвотечение, задавяне, отравяне, изгаряне, счупване на крайник	Тема 1: „Безопасност и първа помощ“ <i>Очаквани резултати:</i> 1.Умее да различава рисковете от нерисково поведение по отношение на нови дейности и отговорности. 2.Показва знания и умения за оказване на първа помощ при шок, силно кръвотечение, задавяне и отравяне.	превръзка първа помощ кръвоспоране	• Ролеви игри • Ситуативна дейност	
		Тема 2: „Първа помощ при травми“ <i>Очаквани резултати:</i> 1.Умения за предприемане на мерки при оказване на първа помощ			

Европейски институции	Стандарт: Придобиване на знания за ЕС и правата на европейския гражданин	Тема 1: “Европейски съюз” Очаквани резултати: 1.Получаване на представа за структурата и организация на ЕС 2.Познаване на европейските символи	ЕС членство символи	• Мултимедийна презентация • Беседа	
		Тема 2: “Аз съм гражданин на Европа” Очаквани резултати: 1.Познаване на Европейските институции	Европейска комисия Европейски съд Европейска сметна палата	• Мултимедийна презентация • Беседа	
		Тема 3 : „Моята роля в обществото“ Очаквани резултати: 1.Идентифициране на собствената роля като ученик и гражданин. 2.Осъзнаване на значението на личния принос в обществото. 3.Насърчаване на социална ангажираност и доброволчество.	гражданин, участие, отговорност, принос	• Мултимедийна презентация • Беседа	
		Тема 4 : „Права на децата в света – сравнение и анализ“ Очаквани резултати: 1.Запознаване с Конвенцията за правата на детето. 2.Сравнение на детските права в различни страни. 3.Развиване на съпричастност към деца в риск.	права, дете, равенство, международна закрила	• Мултимедийна презентация • Беседа	

		Тема 5 : „Как се вземат добри решения?“ <i>Очаквани резултати:</i> 1.Развиване на умения за критично мислене. 2.Оценяване на последствията от личните избори. 3.Разбиране на връзката между избор и отговорн	решение, избор, отговорност, последствия	• Мултимедийна презентация • Беседа	
Интеркултурно образование	Стандарт: Придобиване на знания за културни и религиозни факти и събития	Тема 1: „Културни идентичности“ <i>Очаквани резултати:</i> 1.Познава механизмите на функциониране на колективната памет в областите на историята, географията, литературата, изкуството и музиката. 2.Различава спецификите на различните измерения на културната идентичност: етническо, религиозно и езиково.		• Беседа • Информационна бележка	
		Тема 2: „Културни различия, толерантност и конструктивни взаимоотношения“ <i>Очаквани резултати:</i> 1.Познава значими исторически примери за проява на толерантност между представителите на различни културни общности. 2.Включва се с готовност в училищни и извънучилищни прояви, свързани с интеркултурни отношения.			

VI. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

1. Повишаване на личното самочувствие на обучаваните и формиране на умения и нагласи за участие в проблемите на класа, училището, обществото.
2. Умения за активно участие в социалния и обществения живот на страната.
3. Знания за здравословен начин на живот.
4. Приобщаване към личните и обществените проблеми.
5. Изграждане на собствена позиция по социално-значими въпроси и умения за изразяването ѝ.
6. Перспективно мислене, отговорно отношение и положителни нагласи към хората и света като цяло.
7. Умения за водене на социален диалог по наболели проблеми на училищно ниво, в семейството, обществото.
8. Създаване на социални контакти.
9. Знания за духовните и социалните ценности, интеркултурност.
10. Изграждане на усет за индивидуалност.

VII. ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

1. Всеки преподавател има право на избор на тема от учебната програма. При избора се има предвид възрастта на учениците и най-вече техният интерес към определена проблематика. За да няма дублиране на теми, при усвояване на определена тема учителят отразява в забележка към учебната програма (клас – тема). При наличие на проявен интерес от страна на учениците по определена тема, се допуска разискване в рамките на следващ „свободен” час, от следващ заместник. Това повторение също се отразява в учебната програма за съответния клас.

2. Основна форма на работа – дискусия. Други форми – казуси, анкети, изследвания, сбирки, ситуационни игри, тематични презентации, лекции, есета.

3. Основен принцип на работа – активност и дискусийност, които позволяват активно участие на учениците, възможности за изразяване на собствени ценности, нагласи, гледни точки.

4. Учебната програма не предполага записване на учебен план и вписване на цифрови оценки. Оценката за участието на учениците е само качествена.